

Forskrift for kullgruvene på Svalbard

Hjemmel: Fastsatt av Direktoratet for arbeidstilsynet 18. januar 1993 med hjemmel i lov av 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø § 8 nr. 4, § 9 nr. 2, § 12 nr. 5, § 14 siste ledd, § 16a, § 30 og § 80 nr. 2.

Tilføyd hjemmel: Lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) § 3-1, § 3-2, § 3-3 og § 4-4.

Endret ved forskrift 16 nov 2015 nr. 1326.

Kapittel 1. Virkeområde og definisjoner

§ 1.

Denne forskrift gjelder for arbeid under dagen i kullgruver på Svalbard og for anlegg i dagen innenfor en radius av 50 m fra gruveåpningen.

§ 2.

Med *faring* forstås i denne forskrift forflytning av personer og persontransport.

Med *fordring* forstås i denne forskrift transport av materiell og produkter.

Med *returluftzone* forstås i denne forskrift den del av gruva hvor lufta har passert oppfaringsdrift, strossedrift eller andre steder som kan forurense med kullstøv eller metangass.

Med *ventilasjonsdistrikt* forstås i denne forskrift gruverom som ventileres av en og samme luftstrøm.

Kapittel 2. Dispensasjon, straffebestemmelser og ikrafttreden

§ 3.

Arbeidstilsynet kan gi dispensasjon fra disse bestemmelsene når det er vernemessig forsvarlig.

§ 4.

Overtredelser av denne forskrift er straffbart, jf. arbeidsmiljøloven kapittel 19 og straffeloven 2005 § 27 og § 28.

Endret ved forskrift 16 nov 2015 nr. 1326.

§ 5.

Denne forskrift trer i kraft 1. mars 1993. Samtidig oppheves Sikkerhetsforskrifter for kullgruvene på Svalbard, vedtatt av Direktoratet for Arbeidstilsynet 17. august 1979 nr. 4.

Kapittel 3. Klassifikasjon

§ 6.

Arbeidstilsynet skal klassifisere gruver etter følgende inndeling:

Klasse 1, steder med liten gassfare. Gruve eller fløts i gruve hvor det selv uten ventilering aldri er oppdaget metangass på noe sted, ansees i denne forskrift som sted hvor det er liten gassfare.

Klasse 2, steder med midlere gassfare. Gruve eller fløts i gruve hvor det er oppdaget metangass, men hvor metaninnholdet i luften med igangværende ventilasjon er under 1,0 volumprosent, eller hvor det er under 0,3 volumprosent metan i returluften, ansees i denne forskrift som sted hvor det er midlere gassfare.

Klasse 3, steder med særlig gassfare. Gruve eller fløts i gruve hvor metaninnholdet i luften med igangværende ventilasjon er 1 volumprosent eller mer, eller hvor det måles 0,3 volumprosent metan i returluften eller mer, ansees i denne forskrift som sted hvor det er særlig gassfare.

§ 7.

Ved åpning av gruver på fløts hvor det tidligere har vært drevet gruvedrift i området, skal den nye gruve settes i minst samme fareklasse som tidligere gruver var i, inntil man har vunnet nødvendige erfaringer for spesiell klassifisering av den nye gruve. Overskrides grensene for den klassen som en gruve er klassifisert til, skal dette straks meldes Arbeidstilsynet.

Kapittel 4. Alminnelige bestemmelser

§ 8.

Virksomheten skal ha et dokumenterbart system for kartlegging av arbeidsmiljøet, iverksetting av nødvendige tiltak, og kontroll med arbeidsmiljøet og arbeidstakernes helse og sikkerhet.

Virksomheten skal utarbeide nødvendige instruksjoner for gjennomføring av systemet, og arbeidsinstruksjoner for arbeidsoperasjoner som innebærer særlig fare for liv og helse.

Virksomheten skal vedlikeholde og kontrollere systemet.

§ 9.

Virksomheten skal varsle Arbeidstilsynet:

- a. før gruvearbeidet blir påbegynt i en gruve,
- b. når en ny sjakt, hovedstoll eller fløts i gruve er åpnet,
- c. om nedleggelse eller midlertidig driftsstans over 4 måneder av en gruve eller fløts i gruve.
- d. før gjenopptagelse av arbeidet i en gruve eller fløts i gruve, etter nedleggelse eller midlertidig driftsstans.

§ 10.

Alle gruver skal drives i overensstemmelse med en på forhånd utarbeidet oppfarings- og driftsplan for 12 måneder framover.

§ 11.

Steder i gruve hvor kravene til ventilasjon etter § 48 eller fjellsikring etter § 31 ikke oppfylles, skal straks avsperras og merkes «adgang forbudt».

For hvert sted hvor kravene til ventilasjon etter § 48 ikke oppfylles, skal det utarbeides skriftlig plan for å sikre mot at eksplosiv gass strømmer ut av området. Det skal utarbeides skriftlige arbeidsinstruksjoner for dette arbeidet.

§ 12.

Virksomheten skal utarbeide instruks for nødvendig bruk av åpen flamme og annet varmt arbeid i gruva, og iverksette tiltak for å forebygge brann- og eksplosjonsfare.

§ 13.

Metangassmålinger skal utføres med anerkjent måleutstyr som jevnlig kalibreres av kvalifisert person.

§ 14.

Oppholdsrom skal være bygd i branntrygg utførelse og skal være plassert slik at røyken i tilfelle brann vil gå ut i returluftstrømmen uten å bringe arbeidstakerne inne i graven i fare.

§ 15.

Rom under dagen for permanente heiseinnretninger, maskiner, oljefylte transformatorer, akkumulatorlading og verksteder og rom som står i forbindelse med disse, skal være av branntrygg utførelse.

Drivstoffer, smøremidler, løsemidler o.l. skal ikke oppbevares i gruve eller i dagen utenfor gruveåpningen med mindre de er lagret i rom av branntrygg utførelse. Dette gjelder ikke mindre mengder som brukes etter hvert, forutsatt at oppbevaringen skjer i lukkede og merkede beholdere av ikke brennbart materiale og for øvrig av hensiktsmessig utførelse.

§ 16.

Ingen må settes til arbeid alene på et farlig sted eller på et sted hvor arbeidstakeren ikke vil bli oppdaget eller hjulpet tidsnok hvis vedkommende skulle bli utsatt for en ulykke.

§ 17.

Rapporter som er påbudt i denne forskrift, skal være skriftlige. Rapportene skal underskrives av gruveingeniør som nevnt i § 18 i henhold til instruks.

Kapittel 5. Gruveledelse

§ 18.

Av hensyn til sikkerheten skal virksomheten sørge for at det til enhver tid er en gruveingeniør som har den daglige ledelse av den gruvetekniske drift.

§ 19.

Ingen skal anses kvalifisert for stillingen som nevnt i § 18 med mindre vedkommende har:

- a. eksamen som bergingeniør med rett til tittelen «sivilingeniør» eller tilsvarende, og
- b. tilstrekkelig praksis fra kullgruver.

Kapittel 6. Opplæring

§ 20.

Når arbeidere som ikke tidligere har arbeidet i en kullgruve blir satt til arbeid som omfattes av denne forskrift, skal virksomheten sørge for at de gis nødvendig teoretisk og praktisk opplæring. Virksomheten skal utarbeide en opplæringsplan som bl a omfatter:

- eksplosjonsfare
- sikringsarbeid
- ventilasjonsforhold
- arbeidsinstrukser
- ergonomiske forhold
- katastrofeplaner
- andre forhold som har betydning for liv eller helse

§ 21.

Før nyopplærte arbeidere blir satt til selvstendig arbeid i gruen, skal de arbeide sammen med erfarne arbeidere så lenge dette er nødvendig av hensyn til sikkerheten. Det skal ikke være flere uøvede enn øvede arbeidere i hvert arbeidslag.

Kapittel 7. Verne- og helsepersonale

§ 22.

Virksomheten skal ha kompetent verne- og helsepersonale for å overvåke arbeidsmiljøet og gjennomføre helsekontroll med arbeidstakerne.

Virksomheten skal sørge for å ha sikringsingeniør for all gruvedrift for å overvåke arbeidsmiljøet med hensyn til bergsikringstiltak og eksplosjonsfare. Sikringsingeniøren skal ha bergteknisk utdannelse og praksis fra kullgruvedrift.

Kapittel 8. Brannvern, førstehjelp og redningstjeneste

§ 23.

Virksomheten skal til enhver tid ha instruks for beredskap, opplæring og gjennomføring av brannvern, førstehjelp og redningstjeneste. Instruksen skal bl.a. beskrive følgende:

- Organisering
- Ledelse og kompetanse
- Planer for beredskap
- Mannskap og materiell
- Opplæring og øvelser
- Helsekontroll av mannskap
- Kontroll og vedlikehold av materiell
- Inspeksjoner, kontroll og vedlikehold skal dokumenteres.

Kapittel 9. Karter m v

§ 24.

Ved hver gruve skal det være et kartverk som viser følgende:

- a. Arbeidsstedenes beliggenhet i forhold til dagen,
- b. høydekoter for hengen i forhold til havets middelvannstand med ekvidistanse i meter,
- c. beliggenhet, retning og utstrekning av hver kjent større forkastning i hver fløts med dens spranghøyde og hver kjent utkiling og eruptive ganger, og
- d. ventilasjon.

§ 25.

Alle driftskart skal ajourføres fortløpende.

§ 26.

Hver del av gruve hvor driften er stoppet, skal måles opp innen en måned etter stansen. Kotehøydene skal måles ved grensene til arbeidsstedene. Målingene skal avtegnes på kart.

Kapittel 10. Nødutganger

§ 27.

Hvert arbeidssted under dagen skal ha en nødutgang til dagen i tillegg til den vanlige atkomst. For oppfaringsdrifter fastsetter virksomheten hvor langt det kan drives uten nødutgang. Nødutgang skal være slik at skadet person kan transporteres gjennom den på bære. Nødutgang skal holdes i sikker og farbar stand. Nødutganger skal være merket.

Kapittel 11. Lading og sprenging

§ 28.

1. Sprenging skal foregå med elektrisk eller elektronisk tenning.
2. Det skal brukes sprengstoff som er godkjent for bruk i kullgruver av Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern.
3. Borehull skal forlades i henhold til særskilt instruks.
4. Virksomheten skal sørge for at metangassmålinger blir gjennomført før lading og etter sprenging i rommet omkring sprengingsstedet.

§ 29.

Hvis 1,0 volumprosent metangass eller mer påvises, skal arbeidsleder straks varsles og gassen fjernes før sprenging.

§ 30.

Før arbeidet gjenopptas etter sprenging, skal det kontrolleres at arbeidsplassen er sikkerhetsmessig forsvarlig.

Kapittel 12. Forbygninger

§ 31.

Arbeidssteder, transport- og faringsveier i gruve skal, etter hvert som de drives, være effektivt beskyttet mot fall av stein eller kull. De skal holdes i sikker stand mens de er i bruk. Virksomheten skal utarbeide instruks for forbygning, sikring av heng og riving av forbygninger.

§ 32.

Forbygning og hengsikring skal være av tilstrekkelig styrke og settes opp i overensstemmelse med instruks utarbeidet av virksomheten. Instruksene for hvert arbeidssted, arbeidsområde eller fløts, skal inneholde bestemmelser om byggemåte, byggemønster, boltemønster og boltelengder.

Kapittel 13. Fordring

§ 33.

Virksomheten skal utarbeide instruks for bruk og vedlikehold av maskiner og utstyr for sikker fordring.

§ 34.

I gruvegangene skal det være tilstrekkelig høyde og bredde for at fordring kan foregå på en forsvarlig måte.

§ 35.

På alle regulære stoppesteder hvor det er behov for å kople vogner sammen eller fra hverandre eller i forbindelse med kjøretøy, skal det være:

- a. Minst 60 cm fritt mellomrom fra vogn til nærmeste vegg eller til forbygning eller til andre hindringer
- og
- b. sikker avstand mellom vognene hvor disse står ved siden av hverandre på parallelle nabospor.

§ 36.

For å hindre at transportmidler ruller av gårde ukontrollert skal det nyttes sperreanordninger, stoppere, avkastere eller andre effektive innretninger.

§ 37.

Når arbeidstakere kan bli utsatt for fare fra vogn som løper ut, skal det nyttes avsporingjern, avsporingsspenser eller andre effektive innretninger.

§ 38.

Hvor fordring foregår med ståltau og stasjonært maskineri på lengre avstander enn 40 meter, skal det finnes passende utstyr for signalisering til operatør på alle regulære stoppesteder. Instruks for

signalisering skal utarbeides av virksomheten.

§ 39.

Hvor kontaktledning for elektriske lokomotiver passerer lastetipp fra strosser eller geider, skal det på betryggende måte sørges for at skraping av kull ikke kan foregå når det er strøm på ledningen.

§ 40.

I returluftveg og blindorter skal det kun brukes eksplosjonssikre maskiner og utstyr. Kjøring med trolleylokomotiver og andre ikke eksplosjonssikre maskiner er kun tillatt i blindorter hvor ventilasjonen er tilrettelagt for slik transport.

I gruver som hører til klasse 2 skal det bare brukes eksplosjonssikre maskiner og kjøretøy i områder nærmere enn 20 meter fra definert returluftsoner.

I friskluftveg i gruve eller fløts som hører til klasse 3, er kjøring med trolleylokomotiver eller andre ikke eksplosjonssikre kjøretøy, bare tillatt i hovedstollen og inntil en avstand fra strosse som i hvert enkelt tilfelle må godkjennes av Arbeidstilsynet.

Kapittel 14. Faring

§ 41.

Virksomheten skal utarbeide instruks for bruk og vedlikehold av maskiner og utstyr for sikker faring.

§ 42.

Faringsveg og gruveganger med persontransport skal ha tilstrekkelig høyde og være fri for alle hindringer.

§ 43.

Virksomheten skal utarbeide skriftlig instruks om særskilte tiltak ved faring på nærmere spesifiserte steile fall- eller stigningsforhold over lengre strekninger.

§ 44.

I returluftveg og blindorter skal det kun brukes eksplosjonssikre maskiner og utstyr. Kjøring med trolleylokomotiver og andre ikke eksplosjonssikre kjøretøyer er kun tillatt i blindorter hvor ventilasjonen er tilrettelagt for slik transport.

I gruver som hører til klasse 2 skal det bare brukes eksplosjonssikre maskiner og kjøretøy i områder nærmere enn 20 meter fra definert returluftsoner.

I friskluftveg i gruve eller fløts som hører til klasse 3, er kjøring med trolleylokomotiver eller andre ikke eksplosjonssikre kjøretøy, bare tillatt i hovedstollen og inntil en avstand fra strosse som i hvert enkelt tilfelle må godkjennes av Arbeidstilsynet.

Kapittel 15. Faringsstiger

§ 45.

I heisesjakter fra dagen og blindsjakter, hvor faringsstiger oppsettes, skal stigene monteres innebygd, betryggende atskilt fra heiskurv eller kibb.

§ 46.

Stigene skal være slik montert at de trygt kan nyttes til faring. De skal være solid utført, sikkert festet og holdt i god stand.

§ 47.

I alle stigesjakter skal det settes opp hvileplattformer på passende steder, og disse skal ikke ha mer enn 6 meters vertikal avstand.

Stigene skal enten rekke minst 1 meter over den overliggende plattform, eller det skal være faste håndtak til samme høyde.

Stigene skal være slik plassert at de dekker mannhullet i den underliggende plattform.

Kapittel 16. Ventilasjon

§ 48.

Alle steder under dagen som er tilgjengelig for arbeidstakere skal inndeles i nødvendig antall ventilasjonsdistrikter. Et ventilasjonsdistrikt skal til enhver tid gjennomstrømmes av en luftmengde som under ordinære forhold er tilstrekkelig til:

- a. å fortynne eksplosiv gruvegass til under 1,0 volumprosent,
- b. å fortynne skadelige gasser til under den til enhver tid gjeldende administrative norm utgitt av Arbeidstilsynet.
- c. å holde oksygeninnholdet over 19 volumprosent og kulldioksydinnholdet under 0.5 volumprosent.

§ 49.

Virksomheten skal utarbeide instruks for anlegg, drift og vedlikehold av ventilasjonssystemet i gruvene. Instruksen skal omtale hvem som kan gi ordre om endringer i ventilasjonssystemet. Instruksen skal spesielt omtale ventilasjonssystemer for blindort og oppfaringsdrifter og hvordan resirkulering skal unngås.

§ 50.

Virksomheten skal ha et dokumenterbart opplegg for jevnlig kontroll av ventilasjonssystemet og overvåking av driften av systemet. Opplegget skal også omfatte prosedyrer for kontroll med luftmengder, oksygeninnhold, kulldioksydinnhold og metangassinnholdet i luften i hvert ventilasjonsdistrikt.

§ 51.

Hver gruve skal ha sitt eget ventilasjonskart som ajourføres med jevne mellomrom. Kartet skal angi retningen og fordelingen av luftstrømmene samt beliggenheten av hovedporter og

anordninger for regulering og fordeling av luften. Friskluftstrømmen skal på kartet være fargelagt forskjellig fra returluftstrømmen.

Grensene for returluftsonene skal framgå av ventilasjonskartet.

Ajourførte ventilasjonskart sendes Arbeidstilsynet innen 1. februar hvert år.

§ 52.

Før ordinær drift starter, skal det opprettes gjennomgående ventilasjon for hvert driftssted.

§ 53.

Dersom innholdet av metangass i luften på et sted overstiger 1,0 volumprosent, skal strømtilførselen til alt elektrisk utstyr på stedet øyeblikkelig slås av, og den skal ikke slås på så lenge innholdet av metangass i luften overstiger nevnte mengde.

Bestemmelsene i foregående ledd gjelder ikke for eksplosjonssikre telefon-, signal-, pumpe- og ventilasjonsanlegg, hvis fortsatt drift er nødvendig for sikkerheten.

§ 54.

Hvis innholdet av metangass i luften på arbeidsstedet er 1,5 volumprosent eller mer, skal alle arbeidstakere straks trekkes ut av gruva.

Med mindre det gjelder arbeid for å fjerne faren, skal arbeiderne ikke tillates å gå tilbake før stedet er inspisert og funnet forsvarlig, jf. § 48.

Kapittel 17. Vern mot gasseksplosjon

§ 55.

Når forholdene gjør det nødvendig, skal virksomheten installere

- overvåkningsutstyr som automatisk og løpende måler gasskonsentrasjon på utsatte steder,
- automatiske alarmer og
- innretninger som automatisk avbryter elektriske installasjoner og forbrenningsmotorer.

Resultatene av de automatiske målingene skal registreres og oppbevares i et tidsrom på 12 måneder.

Kapittel 18. Vern mot kullstøveksplosjon

§ 56.

I gruveganger som brukes til lasting, transport eller faring, skal kullstøv fjernes med regelmessige mellomrom. Det samme gjelder ventilasjonssjakter og -stoller så langt det er mulig.

§ 57.

I gruveganger som brukes til lasting, transport og faring skal det spres steinstøv, unntatt hvor naturlige forhold gir tilstrekkelig beskyttelse mot kullstøveksplosjon.

Det skal dokumenteres hvordan naturlige forhold gir beskyttelse.

§ 58.

Støvet i heng, på ligg og på sider i gruvegangen hvor det skal foretas steinstøvspreddning, skal undersøkes regelmessig for brennbare bestanddeler.

Virksomheten skal utarbeide instruks for prøvetaking og rapportering.

§ 59.

Innhold av ikke brennbare bestanddeler i støvet i gruveganger skal være minst 80 vektprosent med forøkelse av 1 vektprosent for hver 0,1 volumprosent metaninnhold i returluften. Fuktighet kan i denne forbindelse betraktes som en ikke brennbar bestanddel.

Støvspreddning skal utføres på en slik måte og så ofte at det sikrer at kravene i forrige ledd er oppfylt til enhver tid.

§ 60.

For å hindre spredning av brann, skal det settes opp steinstøv- eller vannbarrierer i samsvar med instruks.

Kapittel 19. Sikkerhetsinspeksjoner

§ 61.

Virksomheten skal til enhver tid ha oversikt over de arbeidstakere som er i gruen.

§ 62.

Virksomheten skal sørge for at alle arbeidssteder i gruen inspiseres minst en gang i skiftet.

§ 63.

Luftgjennomgangen i returluftveg hvor faring og fordring ikke er tillatt og som ikke er avsperrert, skal kontrolleres minst en gang i uken.

§ 64.

De deler av gruve som ikke er i drift og som ikke er avsperrert, skal regelmessig inspiseres minst en gang i uken.

§ 65.

Virksomheten skal sørge for at det etter stans i arbeidet på mer enn 7 timer inspiseres på hver arbeidsplass før kullbryting starter. Inspeksjonen skal foretas i løpet av de 3 siste timer før arbeidet gjenopptas.

§ 66.

Inspeksjonene skal omfatte:

- a.måling av metangass og kontroll av ansamlinger av kullstøv,
- b.ventilasjon i sin alminnelighet,
- c.forbygningen og hengens og veggens tilstand,

d.avsperring av farlige steder,

e.stasjonære maskiner som kan representere brann- og eksplosjonsfare.

§ 67.

Det skal utarbeides skriftlig instruks for metangassmålinger. Det skal utarbeides rapport om måleresultatene.

Kapittel 20. Belysning

§ 68.

Virksomheten skal sørge for tilstrekkelig belysning slik at arbeidet kan foregå på en sikkerhetsmessig forsvarlig måte.

§ 69.

Lamper som virksomheten stiller til disposisjon skal ikke kunne medføre eksplosjonsfare. Lampene skal til enhver tid holdes i god stand og gi tilstrekkelig godt lys i minst 10 timer.

§ 70.

Alle transportmidler skal være forsynt med baklys og kraftig frontlys.

Kapittel 21. Vanninntrenging

§ 71.

Virksomheten skal skaffe til veie og nedtegne på sine kart opplysninger om beliggenhet, utstrekning og dybde av gamle arbeidssteder og vannførende lag, kjente vannførende forkastninger og naturlige kilder i dagen som kan forekomme i og i nærheten av dens gruver.

§ 72.

Der det er grunn til mistanke om vannansamlinger nær arbeidssteder, skal det foretas undersøkelsesboringer.